

/ 'Het begint met een visie'

Tekst: Femke van den Berg

Wil je op school aan de slag met digitale geletterdheid? Dan helpt het als het team werkt vanuit een duidelijke visie. Het Visiespel Digitale Geletterdheid van SLO helpt hierbij.

Voor digitale geletterdheid zijn er nog geen wettelijk vastgestelde kerndoelen. Maar daar wordt sinds eind 2022 wel aan gewerkt. Bovendien heeft onderwijsminister Wiersma met het Masterplan Basisvaardigheden aan basisscholen gevraagd nu al te focussen op het verbeteren van de digitale geletterdheid van

leerlingen. "Veel basisscholen zijn al bezig met digitale geletterdheid. Maar soms gebeurt dat wat 'hapsnap'. Er is dan weinig samenhang en het schoolteam werkt niet vanuit een gezamenlijk kader," zegt Martin Klein Tank, curriculumontwikkelaar bij SLO.

Foto: Shutterstock

Curriculair spinnenweb

Om hierin verandering te brengen, is het belangrijk dat scholen een visie ontwikkelen op hoe ze aan digitale geletterdheid werken, stelt zijn collega Gäby van der Linde-Meijerink. "Wat is de stip op de horizon, waar wil je naartoe?"

"Het visiespel helpt bij de onderlinge afstemming"

SLO bedacht een spel om met het team te komen tot een visie rond digitale geletterdheid. De basis hiervoor is het curriculair spinnenweb: een verhelderende manier om de onderdelen van het curriculum in samenhang te visualiseren. Het spinnenweb maakt duidelijk waarover scholen beslissingen moeten nemen bij digitale geletterdheid: leerdoelen, leerinhoud, speel- en leeractiviteiten, rol van de leerkracht, bronnen en materialen, observeren en evalueren, groeperingsvorm, speel- en leeromgeving en tijd. "Dit vraagt om veel onderlinge afstemming. Het spel helpt daarbij," stelt Gäby.

Inhoud van het leergebied

Het visiespel kan gespeeld worden door het team van een basisschool, maar ook door schoolleiders van dezelfde onderwijsorganisatie die een bovenschoolse visie ontwikkelen. Het wordt bij voorkeur begeleid door een onafhankelijk spelleider, bijvoorbeeld een bovenscholse ICT-coördinator of onderwijsadviseur. "We raden aan te starten met een introductie over wat digitale geletterdheid inhoudt," stelt Martin. "Sommige leerkrachten denken namelijk dat het alleen gaat om programmeren of apparaatgebruik. Maar het is breder. Digitale geletterdheid draait om praktische ICT-vaardigheden, mediawijsheid, digitale informatievaardigheden en computational thinking."

"De gekozen stellingen vormen bouwstenen voor onze visie op digitale geletterdheid"

In gesprek met elkaar

Het spel bestaat uit een speelbord en kaartjes met stellingen bij de diverse aspecten van het curriculum. Deelnemers kiezen verschillende kaartjes uit. Hierover gaan ze met elkaar in gesprek. "Uiteindelijk is het de bedoeling dat zij bij elk curriculumaspect de stellingen kiezen die het best bij hun gezamenlijke overtuigingen passen," zegt Martin. "De gekozen stellingen worden samengevat en vormen de basis voor een gedragen visie, die uiteindelijk liefst niet meer dan een half A4'tje is."

Meer informatie over digitale geletterdheid in het primair onderwijs: slo.nl/dg-po

Meer informatie over basisvaardigheden: slo.nl/basisvaardigheden

Plan van aanpak

Als de visie eenmaal op papier staat, is het tijd om na te denken over de vertaling naar de werkvloer. "Teamleden schrijven dan op wat ze nodig hebben om in de klas vanuit deze visie aan de slag te gaan," zegt Gäby. "Wat willen ze in de praktijk zien op het gebied van digitale geletterdheid? Welke actiepunten zijn daarvoor nodig? Concrete vervolgafspraken leggen teamleden vervolgens vast in een plan van aanpak."

Masterclass

Voor iedereen die schoolteams begeleidt bij de implementatie van digitale geletterdheid in het primair onderwijs, heeft SLO een masterclass ontwikkeld. "Hierin leggen we uit hoe het visiespel werkt en doen deelnemers ervaring op met het spelen ervan," zegt Gäby. Iedere deelnemer krijgt tijdens de masterclass het spel uitgereikt.

De masterclass is nu acht keer gegeven aan ruim 200 deelnemers. "Deelnemers zijn heel enthousiast", vertelt Martin. "Velen van hen hebben ondertussen het spel ingezet op een of meer scholen."

Ook voor pabo's

Momenteel werkt SLO aan een visiespel Digitale Geletterdheid voor pabo's. "Dit helpt docenten nadenken over hoe ze digitale geletterdheid in de opleiding willen aanbieden," zegt Martin. "Daarnaast kunnen studenten het inzetten in de stagepraktijk. We hebben ook plannen voor een versie voor het speciaal onderwijs." »

‘Visie geeft duidelijkheid en richting’

Erik-Jan Holleman is bovenschools ICT-coördinator en expert digitale geletterdheid bij stichting Openbaar Primair Onderwijs Noordoost Achterhoek (OPONOA). Hij begeleidt schoolteams bij het ontwikkelen van een visie op digitale geletterdheid.

“Binnen onze stichting besteden verschillende scholen aandacht aan digitale geletterdheid, vaak vanuit affiniteit van de leerkracht,” vertelt Erik-Jan. “Het blijkt nog wel lastig om hiervoor een duidelijke leerlijn op te zetten. Het vormen van een visie die antwoord geeft op de vraag waarom je aandacht besteedt aan digitale geletterdheid en hoe je dat vervolgens gaat doen, geeft meer duidelijkheid en richting.”

Oefening baart kunst

“Tijdens de masterclass van SLO speelde ik zelf het visiespel. Sommige deelnemers kregen een rol toebedeeld. Bijvoorbeeld: de onwillige of onverschillige leerkracht. Hoe betrek je hen bij het spel? Heel goed om daarmee te oefenen, want je komt het ook tegen in de praktijk. Ik leerde dat het belangrijk is om het team als coach te ondersteunen. Niet sturen, maar wel zorgen dat stellingen geen urenlange discussies opleveren. Bijvoorbeeld door samen een stelling wat aan te passen of stellingen te combineren.”

Sessies

“Ik heb het spel nu één keer als volgt ingezet met een schoolteam: eerst verzorgde ik een workshop over wat digitale geletterdheid inhoudt. Vervolgens heb ik een online sessie belegd, waarin individuele teamleden de stellingen lazen, beoordeelden en keuzes maakten. Tijdens de volgende twee sessies kwamen we fysiek bij elkaar. We stonden om een tafel, met daarop het curriculaire spinnenweb en kaartjes met stellingen. Deelnemers kozen kaartjes, discussieerden erover en brachten later ook een prioritering aan.”

Bouwstenen

“De gekozen stellingen vormen de bouwstenen voor de visie die de directeur en de twee digitale experts van de school formuleren. Ik begeleid hen hierbij. Het doel van deze school is dat alle leerlingen digitaal geletterd de school verlaten in groep 8. Het team heeft bovendien besloten dat de school volgend schooljaar een innovatielokaal krijgt, waarin ze nieuwe technologie verbinden met kunst, cultuur en creativiteit. Digitale geletterdheid wordt verder zoveel mogelijk geïntegreerd met de reguliere vakken.”

Inhoudslijnen

“Na de zomervakantie start deze school met het uitvoeren van de visie. Om leerkrachten hierbij behulpzaam te zijn, heb ik voorbeeldlessen ontwikkeld. Daarnaast maakt de school gebruik van de inhoudslijnen van SLO. Om ervoor te zorgen dat de visie scherp op het netvlies blijft, besteedt het team er bovendien regelmatig aandacht aan in de teamvergaderingen.”